

ΣΕΒ

Έρευνα και Ανάλυση
Παρατηρητήριο Ανταγωνιστικότητας

Τεύχος 7
Μάρτιος 2003

Μηνιαίο Δελτίο Ανταγωνιστικότητας

**ΕΡΕΥΝΑ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ: ΕΙΝΑΙ ΕΦΙΚΤΟΣ Ο ΣΤΟΧΟΣ
ΤΗΣ ΛΙΣΑΒΟΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ;**

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ & ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Σύνοψη

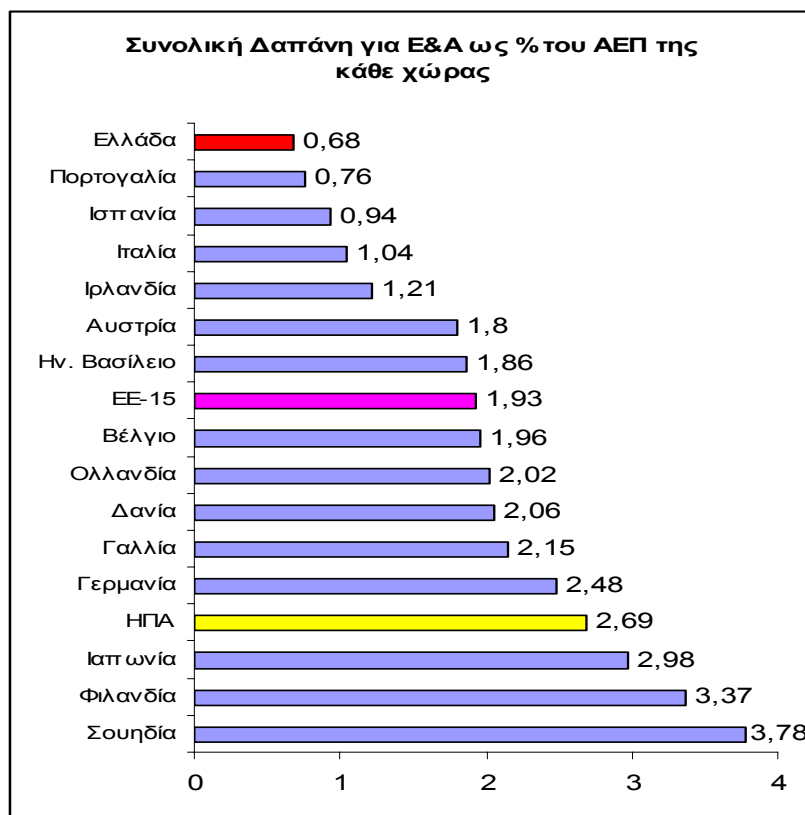
Τον Μάρτιο του 2000, στην Λισαβόνα, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συνεδρίασε και έθεσε τον στόχο να γίνει η Ευρωπαϊκή Ένωση μέχρι το 2010 «η πιο ανταγωνιστική και δυναμική οικονομία του κόσμου, με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή». Δύο χρόνια αργότερα, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης, που αξιολόγησε την πρόοδο που σημειώθηκε για την επίτευξη του στόχου της Λισαβόνας, αποφάσισε ότι μία από τις βασικές προϋποθέσεις για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός, είναι ο μέσος όρος των Ευρωπαϊκών δαπανών στον τομέα της Έρευνας και Ανάπτυξης να φτάσει το 3% του ΑΕΠ μέχρι το 2010, από 1,9% που ήταν το 2000.

Το συμπέρασμα της έκθεσης είναι ότι:

- I. Η Ελλάδα στον τομέα της χρηματοδότησης της Έρευνας και Ανάπτυξης έχει χαμηλές επιδόσεις σε σύγκριση με τα υπόλοιπα κράτη μέλη.
- II. Ο εθνικός στόχος για 1,5% του ΑΕΠ για E&A ως το 2010 θα γίνει εφικτός μόνο αν η συμμετοχή της δημόσιας δαπάνης για E&A συνεχίσει να αυξάνεται, έστω και με φθίνοντα ρυθμό.
- III. Η επίτευξη του στόχου θα διευκολυνθεί αν γίνουν σημαντικές αλλαγές στον περιβάλλοντα επιχειρηματικό χώρο και στις ίδιες τις επιχειρήσεις και συγκεκριμένα στον τομέα της εκπαίδευσης ανθρώπινου δυναμικού και των ξένων επενδύσεων .

1.. Δαπάνη για τον τομέα Έρευνας και Ανάπτυξης

A. Συνολική Δαπάνη

Πηγή: ΣΕΒ, επεξεργασία στοιχείων Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Key Figures 2002.

Αξιολόγηση

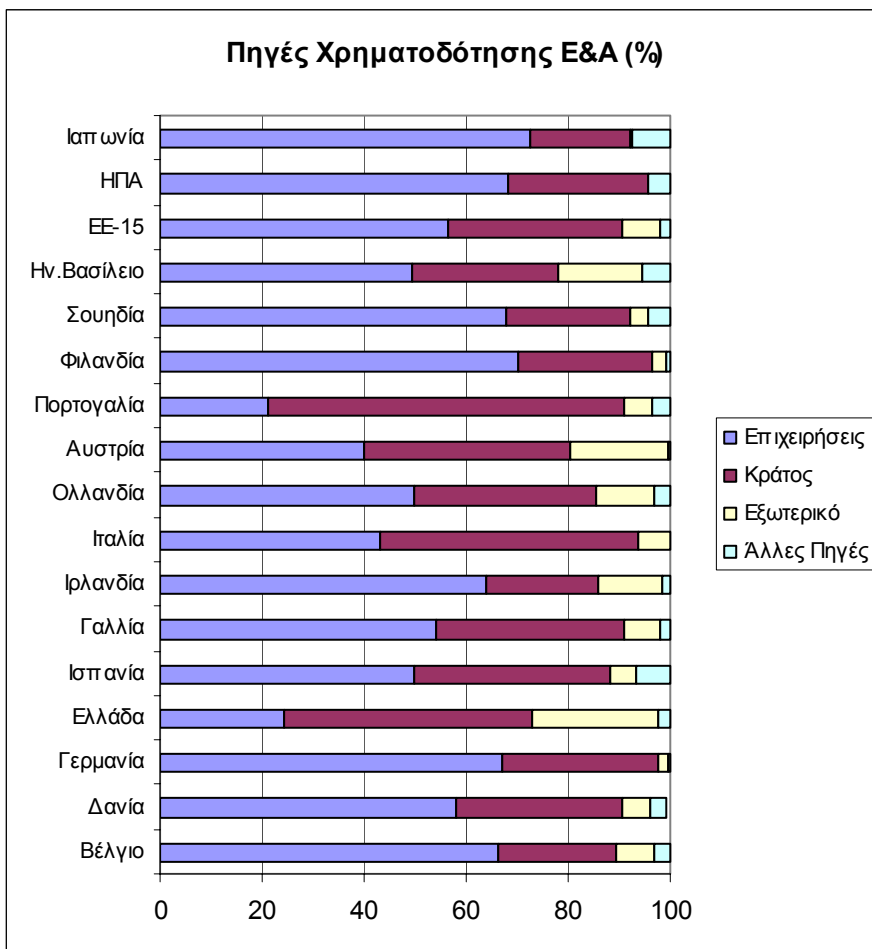
Όπως φαίνεται από το γράφημα παραπλεύρως, το ποσοστό της Ελληνικής συνολικής δαπάνης σε έρευνα και ανάπτυξη το **1999** ήταν μόλις **0,68%**, το χαμηλότερο από όλες τις χώρες της ΕΕ, και πολύ πιο κάτω από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο (1,93%). Με αφετηρία το γεγονός αυτό θα επιχειρήσουμε να εντοπίσουμε τους τομείς όπου περαιτέρω προσπάθεια βελτίωσης είναι αναγκαία, όπως και τις πολιτικές που μπορούν να ακολουθηθούν για να βελτιωθούν οι επιδόσεις της Ελλάδας στον τομέα αυτό.

Ο Στόχος

Ο στόχος που τέθηκε στην Λισαβόνα είναι να φτάσει το **2010**, η συνολική δαπάνη του μέσου όρου της ΕΕ για έρευνα και ανάπτυξη το 3% του ΑΕΠ. Σύμφωνα με την Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας ο στόχος για την Ελλάδα είναι η συνολική χρηματοδότηση για E&A, να φτάσει ως το 2010, στο **1,5%** του ΑΕΠ.

Β. Προέλευση Δαπανών για Έρευνα και Ανάπτυξη

Αξιολόγηση

Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία της ευρωπαϊκής επιτροπής (Key Figures 2002) στην Ελλάδα το 48,7% των επενδύσεων για Ε&Α χρηματοδοτείται από το Κράτος, το 24,7% από πόρους προερχόμενους από το εξωτερικό και μόλις το 24,2% από τις επιχειρήσεις. Αντίθετα σε χώρες με πολύ καλές επιδόσεις στον τομέα Ε&Α όπως η Φιλανδία, η Σουηδία, η Ιρλανδία και το Βέλγιο η χρηματοδότηση της Ε&Α προέρχεται περίπου κατά 70% από τις επιχειρήσεις, 20% από το Κράτος και 3% - 5% από το εξωτερικό.

Πηγή: ΣΕΒ, επεξεργασία στοιχείων Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Key Figures 2002

Στην Ελλάδα και η κρατική χρηματοδότηση και η χρηματοδότηση από τις επιχειρήσεις για Έρευνα και Ανάπτυξη (συγκριτικά με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο) είναι χαμηλή. Συγκεκριμένα οι δημόσιες δαπάνες για Ε&Α είναι το 0,35% του ΑΕΠ ενώ οι επιχειρήσεις αφιερώνουν το 0,28% του προϊόντος τους. Το 53% της Δαπάνης των Επιχειρήσεων για Ε&Α προέρχεται από την μεταποίηση (έναντι 84% μέσος όρος ΕΕ) ενώ το 32% είναι από τον κλάδο των υπηρεσιών (13% μέσος όρος ΕΕ).

Ο Στόχος

Σύμφωνα με την Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας ο στόχος για το 2010 είναι να αυξηθούν οι δαπάνες για Ε&Α στο 1,5% του ΑΕΠ από τις οποίες το 75% να είναι από τις επιχειρήσεις και το 25% από κρατικές δαπάνες.

Είναι εφικτός αυτός ο στόχος;

Με βάση μια πραγματιστική εκδοχή σχετικά με την εξέλιξη των κερδών του επιχειρηματικού τομέα και την επίδραση που μπορεί να έχει σε αυτά η αυξανόμενη δαπάνη σε E&A, για να επιτευχθεί ο στόχος του 1,5% του ΑΕΠ εκ του οποίου το 75% να είναι από τις επιχειρήσεις, θα πρέπει οι κλάδοι της βιομηχανίας και των υπηρεσιών να αφιερώνουν ετησίως, και μέχρι το 2010, περίπου το 15% - 25% των κερδών τους. Ως συνέπεια, στο υπόλοιπο της δεκαετίας, τα κέρδη του επιχειρηματικού τομέα της ελληνικής οικονομίας θα διαμορφώνονται σε επίπεδα 10% - 20%, χαμηλότερα από τα σημερινά. Επομένως ο παραπάνω στόχος με τα σημερινά δεδομένα, είναι πρακτικά αδύνατος. Για να επιτευχθεί ο παραπάνω στόχος σημαντικές αλλαγές πρέπει να γίνουν στον περιβάλλοντα επιχειρηματικό χώρο αλλά και στις ίδιες τις επιχειρήσεις.

Προτάσεις πολιτικής για να επιτευχθεί ο στόχος της Λισαβόνας για την Ελλάδα: 1,5% του ΑΕΠ σε E&A ως το 2010

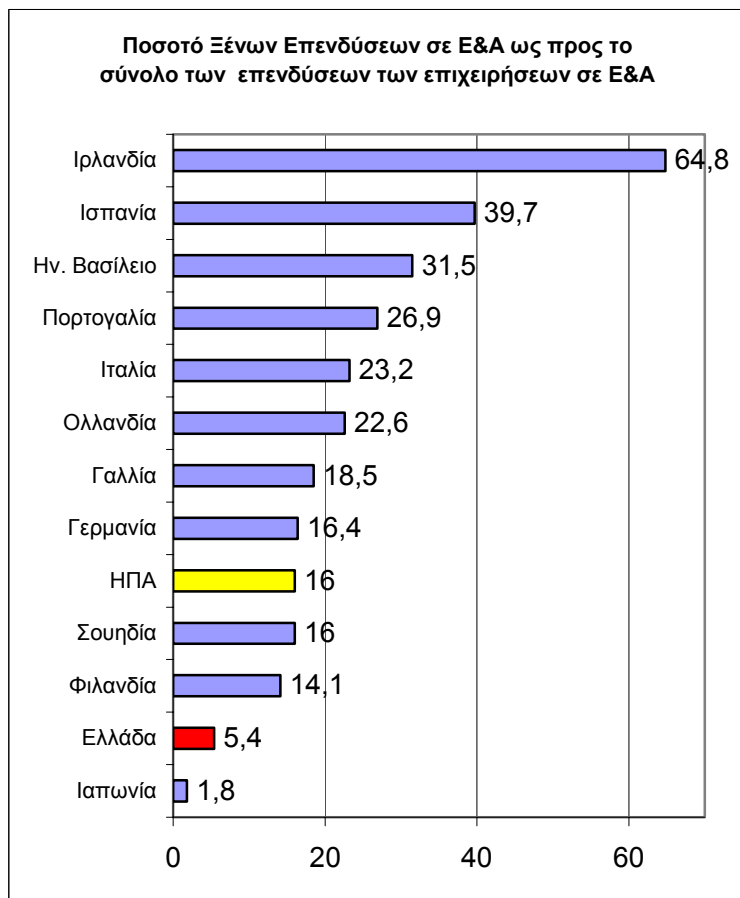
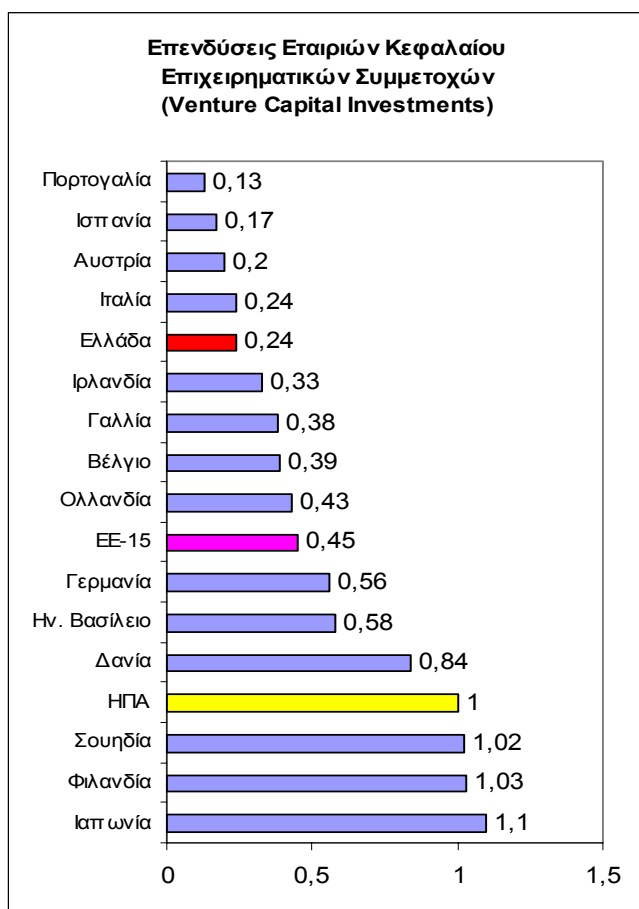
1. Να προσελκύσουμε περισσότερες ξένες επενδύσεις

Σημαντική ώθηση στην ανάπτυξη του τομέα Έρευνας όπως και στην αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και καινοτομιών θα δώσουν:

α) η προσέλκυση Ξένων Άμεσων Επενδύσεων και

β) οι επενδύσεις εταιρειών κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών (venture capital),

δύο τομείς όπου η Ελλάδα υστερεί σημαντικά σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες της ΕΕ.

2. Να υποστηρίξουμε την κερδοφορία των επιχειρήσεων που δαπανούν σε E&A

Οι επιχειρήσεις θα επενδύσουν σε E&A υπό την προϋπόθεση ότι θα μπορέσουν να αξιοποιήσουν τα αποτελέσματα και

θα έχουν επαρκή οφέλη για να αντισταθμίσουν τις δαπάνες και τους συναφείς κινδύνους.

3. Να προσανατολιστούμε σε υψηλότερη συμμετοχή της δημόσιας δαπάνης για τη χρηματοδότηση E&A έως το 2010.

Με το ισχύον πρόγραμμα δαπανών για E&A, για να επιτευχθεί ο στόχος του 1,5% του ΑΕΠ σε E&A ως το 2010, εκ των οποίων το 75% να καλύπτεται από τις επιχειρήσεις, οι κρατικές δαπάνες για E&A αρκεί να παραμείνουν σταθερές. Όπως εξηγήσαμε προηγουμένως, οι κλάδοι της μεταποίησης και των

υπηρεσιών είναι πρακτικά αδύνατο να σηκώσουν όλο το βάρος της χρηματοδότησης. Επομένως για να γίνει πραγματοποιήσιμος ο παραπάνω στόχος, η συμμετοχή της δημόσιας δαπάνης για E&A πρέπει να συνεχίσει να αυξάνεται, έστω και με φθίνοντα ρυθμό.

4. Να δημιουργηθεί μια βάση ανθρώπινου δυναμικού που θα μπορεί να ανταποκριθεί στις προκλήσεις του μέλλοντος.

Βασικός και καθοριστικός παράγοντας για να ανατραπεί η παραπάνω εικόνα, είναι η δημιουργία του κατάλληλου επιχειρηματικού περιβάλλοντος και κυρίως η κατάλληλη εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού για να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες για την ανάπτυξη του τομέα Καινοτομίας και Έρευνας.

Αυτό μπορεί να γίνει με τις εξής δράσεις:

Οι κρατικοί φορείς μπορούν να συμβάλλουν ώστε:

- Να αναπτυχθούν διάλογοι επικοινωνίας μεταξύ σχολείων, πανεπιστημίων, ερευνητικών κέντρων και επιχειρήσεων.
- Να δομηθεί το εθνικό εκπαιδευτικό σύστημα έτσι ώστε οι μαθητές, και μελλοντικοί εργαζόμενοι, να αποκτήσουν όλες τις ικανότητες που απαιτούνται για να γίνουν δημιουργικοί και καινοτόμοι.
- Να βελτιωθεί η ποιότητα της προπτυχιακής και της μεταπτυχιακής εκπαίδευσης, και να αναπτυχθεί ιδιαίτερα ο κλάδος των

μαθηματικών, των επιστημών, της τεχνολογίας και της διοίκησης επιχειρήσεων.

- Να δοθούν κίνητρα σε όλα τα μέλη της κοινωνίας να συμμετάσχουν σε προγράμματα δια βίου μάθησης.

Οι επιχειρήσεις μπορούν να βελτιώσουν τις ικανότητες και τις δεξιότητες των υπαλλήλων τους, ιδιαίτερα στον τομέα της καινοτομίας. Χρειάζεται:

- Να προσδιορίσουν τις ικανότητες και τις δεξιότητες που χρειάζονται οι εργαζόμενοι και να υιοθετήσουν πρακτικές για να τις βελτιώσουν.
- Να αναδιοργανώσουν την δομή της επιχείρησής τους έτσι ώστε να ενθαρρύνεται η ομαδοσυνεργατική εργασία.